

05

A

1696

2

GRÆCARUM LITERARUM
STUDIOSOS
Ad
LECTIONES PUBLICAS,
Quibus
DIVI PAULI
AD GALATAS EPISTOLAM
PHILOLOGICE EXPOSITURUS

EST,

Benevolè invitat

M. BALTHASAR STOLBERGIUS,

Facult. Philos. & Græc. Lit. Profess. Publ.

Adjunctus.

WITTEBERGÆ,
Litteris FINGELIANIS, exscribebat MICHAEL METER,
ANNO clō Iōc LXVII.

GRAECARUM LITTERARUM

STUDIOSOS

LECTIONES PUBLICAS

Quibus

DIVI PAPULI

AD GALATAS EPISTOLAM

PHILOGICE EXPOSITURUS

EST

Benevole invitavit

M. BALTHASAR STORBERGIIUS

Facult. Philol. & Graec. Lic. Profess. Publ.

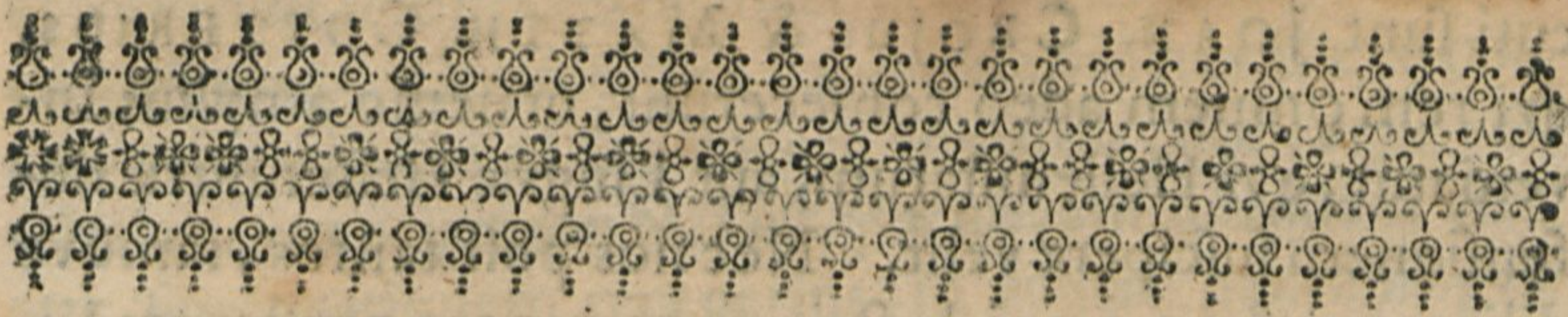
Adjunctus

WITTEBERGAE

Incipit FINGERIANUS, excipit Michael MATHIAS

Anno de Jaco LXVII

A. 5. 2.

 Eleberrima inter Eruditos nostri præsertim ævi, agitur quæstio, de sacris N. Fœderis scripturis, utrum vulgaribus græcè loquendi modis constent; an talibus & vocabulis & phrasibus, quæ Ebræam potius aut Syriacam sapiant linguam? Nobilissimus HEINSIUS, ut idioma sacrum rectius exponeret, peculiarem post aliòs prodidit Dialectum, præter quinque; (si adnumeres *κοινων*) Græcis cognitas, in Ahià & toto Oriente usitatissimam, quæ animi sensa verbis græcis, & compositionibus Ebraicis eloquatur. Hæc Novum Fœdus conscriptum affirmabat, quam Hellenisticam dicebat ab Hellenistis, qui, ut ipse exponit, Judæi erant, omnes illi, qui extra patrios lares, extra Palæstinam vitam agebant, in quibuscunquè orbis terrarum partibus: oppositi illis, qui in Palæstinâ habitabant, & Judæi vel Ebraistæ appellabantur. Afferit porro, quod græcâ linguâ usi sint, & cum Ebraicè nescirent, translationem Testamenti Veteris græcam celebraverint, cum Scripturas legerent in Synagogis. Sed & ipsos Interpretes Hellenistas fuisse ait, & ita passim eos indigitat. Amplexi hanc sententiam alii sunt, & Hellenistarum gentem notam facere laboraverunt. Ast HEINSIO se opposuit Eruditissimus SALMASIUS, qui totum negotium à capite arcessens, operosè demonstravit & luculentè, inanem eorum fuisse conatum, quibus autoribus novus ille abortus Lingvæ Hellenisticæ in lucem prodierit. Sc-

A 2

enti

cuti sunt JOAN. CROJUS & MATTH. COTTERIUS, qui rem omnem adeò confecerunt, ut nemo amplius inveniatur, qui Hellenistarum, aut Lingvæ Hellenisticæ defensionem suscipere velit. Nec nos post tantos, tamqve diligentes & in omni doctrinarum genere præstantes Viros, quicquam de isthòc argumento sumus dicturi, ne actum agere videamur. Eò verò adduci nondum possum, ut credam ἐνομάτων ζήτημα ψιλὸν fuisse, de quò Eruditiss. VIRI certamen acre satis inierunt; quod excusandæ HEINSIANÆ sententiæ nunc prætenditur. Quæstio non erat, quod nomen esse deberet versioni græcæ τῶν ὁ, aut scripturæ N. Test. De re totâ disputabatur, an omninò aliqua Dialectus sub nomine Hellenisticæ eò modò descripta extiterit? De sacri textus cognitione agebatur, ad quam HEINSIUS duce nemo facilè perventurus est, cum ita quævis confundi, torqueri, everti queant, & vel ex aquâ vinum, ex valle montem, imò ex *animi desiderio*, si lubeat, *asinum* facere liceat. Sic enim verba Num. xvi, 15. מִן הַמִּזְבֵּחַ נִשְׂפָּתוֹת מִן הַמִּזְבֵּחַ reddiderunt LXX. ἡ ἐπιθύμημα ἔδενός αὐτῶν εἴληφα: & I. Sam. xxv, 11. מִן הַמִּזְבֵּחַ נִשְׂפָּתוֹת / καὶ λήψομαι τὰς ἄρτους μὲν, καὶ τὸν οἶνόν μὲν. Sic Jesa. xxviii, 4. נִשְׂפָּתוֹת ὄρῳ. Alias ab Ebræâ veritate dissonantias, quæ ferè innumeræ sunt, tangere nolo. Hujus rei evidentiam cum intelligant alii, Hellenistas deserunt, nec Lingvæ Hellenisticam propugnant. Sed id sibi concedi postulant, LXX. Interpp. editionem, & N. Test. textum, plures Ebraismos ac Syriasmos intertextos Græcæ orationis corpori, quasi notas ac nævos peculiare ostentare. Unde nolunt de nomine controversiam moveri, liberumq; relinquunt, ut vel Hellenistica, vel Ebraizans aut Ebræo-Græca appelletur illa Elocutio, quæ Ebræorum ac Sy-

ac Syrorum idioma verbis licet græcanicis, facie totâ ferè
 repræsentat. Optimè hæc exposuisse videtur C. L. VOR-
 STIUS, qui in Philol. Sac. docere annieitur, multa esse vo-
 cabula græca origine in N. Test. quæ novam quandam vim
 atq; significationem receperint, in vulgari græcâ lingvâ
 non observatam: eiq; innovationi occasionem dedisse
 Vocabula Ebraica. E.g. Vox græca βιβλῶν in significatione
 libri convenit cum Ebr. ספר, sed hæc etiam catalogum, re-
 censionem, enumerationem notat: ad hanc ergò signifi-
 cationem extensum quoq; est vocabulum βιβλῶν. Addit de-
 inde phrasas, quarum structura nova est, quæq; juxta Ebreas
 phrasas ita sunt expressæ, ut verbum de verbo sit redditum.
 De LXX. Interpp. versione parum sumus solliciti, cum ple-
 riq; doctissimorum Virorum contendant, eam hodie su-
 perstitam, aut non esse genuinam τῶν ὀ, aut si est, admistio-
 ne versionum aliarum, omissione obeliscorum, aliarumq;
 notarum ab Origene appositarum, sic ubiq; luxatam, inter-
 polatam, perturbatam, corruptam ac immutatam esse, ut
 meritò alia ac diversa videri queat, nemoq; hodie judicare
 possit, quid in eâ versione sit τῶν ὀ, quid Theodotionis aut
 alterius vel Interpretis vel Correctoris. Quod verò in N.
 Test. græca quædam vocabula novè usurpata sint, non ne-
 gandum adeò est. ὀνοματὸ θετεῖν dicit Aristoteles, si vocabu-
 la jam ante usurpata, ad novas res designandas transferan-
 tur. Quod verò occasionem dederint novis istis signifi-
 cationibus vocabula Ebræa, certum est id non esse verum
 de omnibus, fatente DN. VORSTIO pag. 16. De cæteris, quæ
 ab eodem urgentur, dubitare jure licet. Novè usurpata
 sunt, χάρις, φῶς, σὰρξ, πνεῦμα, υἱοὶ φωτὸς, σάρα σαυρῶν, alia,
 sed citra lingvæ detrimentum rebus novis è quâdam ana-
 logiâ significandis adhibita. Sed & hæc nova & peculiariora
 cense-

censemus, quæ B. Paulus Philippones docet cap. 2. ὅς ἐν μορῇ
 Φῆ Σεῦ ὑπάρχων &c. Locutionibus græcis communibus
 sua tamen locutus est Spiritus S. Atque in his styli sacri
 proprietatem collocamus, quâ ille à reliquis quorumvis
 Auctorum scriptis longe abest, & distingvi potest. In cæ-
 teris nihil agnoscimus novi, cum nulla fermè sit earum vo-
 cum ac phrasium, quæ ceu novæ notantur, quin apud ali-
 quem etiam Veterum reperiatur. Et quid opus erat, ut,
 qui loqui Ebraicè vel græcè voluit, aliam aliquam medita-
 retur & comminisceretur Linguam, quâ sibi ipsi & institu-
 to suo repugnaret? *Nulla vel minima ratio dari pot-
 est, quæ obrem Spiritus S. volens uti linguâ aliquâ,
 linguam illam corrupit, illiq; novam aliquam lin-
 guam inseruerit,* scribit COTTERIUS. Non potuit pro-
 bari CL. VORSTIO, quod doctissimi quidam Viri, quos CA-
 SPAR WYSSIIUS secutus est, verbum ἐνωπίζεσθαι novè fabrica-
 tum dicant, ad exprimendum Ebr. עִנְיָן, quia id non erat
 necesse, cum multa suppetent vocabula, quibus id, quod
 exprimendum erat, reddi potuit. *Non ignotum est, ait,
 Græcos interpp. novè quædam finxisse ac fabricatos
 esse: sed tum necesse fuit ita facere, quod vocabula
 non suppetent, quibus exprimerent Ebraea.* An-
 ne verò necesse erat, ut Matthæus τῆς βίβλου significationem
 extenderet, nec suppetebat aliud vocabulum usitatum, quò
 ea sententia exprimi poterat? Quid aliud ex illâ occasio-
 ne, quam urgent, oritur, præter ænigmata, & fortè difficilio-
 ra, quàm quæ in Theocriti Syringe reperiuntur. Ibi τυ-
 φλοφόροι dicuntur ποιμένες à peris vel saccis, per μεταλήψιν
 & ἐνάλλαξιν vocum in eadem tamen linguâ græcâ, aliquâ
 parte idem significantium. τυφλός & πῆγος cæcum no-
 tant, at πῆγος est pera, ad quam significationem τυφλός ex-
 ten-

tenditur à Poëta. Tale est λαρυνακόγυιε προ χηλόπυ. λάρ-
ναξ & χηλές cista, sed χηλή ungula, cuius locò λάρναξ sumi-
tur. Conf. ἐξήγησις Ἰωάννη παιδιασίμου εἰς τὴν τὴν Θεοκρίτου σύ-
ργα. Veruntamen, ut ut phrasas & verba singula è mo-
numentis profanorum possint erui, totum tamen oratio-
nis corpus non conveniet cum eà Græcitate, quæ in profa-
nis scriptoribus occurrit, e. g. Demosthene, Isocrate, aliis.
Ita est: & causam ejus diversitatis supra insinuavimus. Ast
idem quoque verum est de ipsis profanis auctoribus, sive
græcis sive latinis, inter quos pariter diversos characteres
loqvendi observamus. Ne tempore quidem Demosthe-
nis omnes Auctores Attici & Oratores scripserunt Demo-
sthenicè; ut nihil dicam de aliis, qui multis annis post i-
psum vixerunt. *Cultus & character orationis omnium
sic communis est, qui Oratores haberi volunt, ut sin-
gulis suus sit ac proprius*, ait Salmasius. In Attico di-
cendi genere quàm dissimilis est Lysias Demostheni? I-
deò verò negandum haud est, atticam esse orationē Lysia.
Ne in duobus quidem, quamvis alter alterum imitari
contenderit, idem stylus deprehenditur. Tacitum
singulari prorsus stylo usum esse, inter harum rerum peri-
tos constat; ita, ut tum ratione vocum peculiari lexico
quodammodo interpretandus sit, & ratione contextus
formæq; à cæteris omnibus, etiam Sallustio, quem imitatus
dicitur, diversus æstimari debeat. Interim ex his ipsis, quæ
Tacito propria videntur, aliqua usurpata reperies in Sallu-
stio, in Plinius, in Seneca, aliqua in ipso Cicerone & Livio; sed
rarius. Tantum abest, ut è censu auctorum puræ & since-
ræ Latinitatis idem fuerit deletus, ut potius optimi & cla-
rissimi Oratoris laudem ab omnibus reportaverit. Et de
Charactere Novi Fœderis quæstio facilior expeditu esset, si
plu-

plures hodiè extarent, qui græcè scripserunt, præfertim
vulgari & communi lingvâ. Amplior hæc controversia
est, quàm ut eam schedulæ hujus angustia capiat. Sunt &
alia, quæ ab instituto hõc me avocant; ad quæ jam propius
accedendum. Hactenus profanam loqvendi rationem
ex Demosthene, & Atticas elegantias delibavimus: nunc
etiam sacram paulisper iustrabimus, & utrum hæc ab illâ
discrepet, uti quidem decet, ac quantum ad nos ejus perti-
net consideratio, expendemus. Ad diem Martis proxi-
mum, horâ VIII. in Auditorio Collegii Veteris, initium
faciemus, *ἀν θεὸς θελήσῃ.* Quem rogamus humilimè, ut
felicia det auspicia, & prosperum addat eventum. P.P.

Domin. I. post Epiphan. Anno salutis
M. DC. LXVII.

05 A 1696

ULB Halle
003 779 203

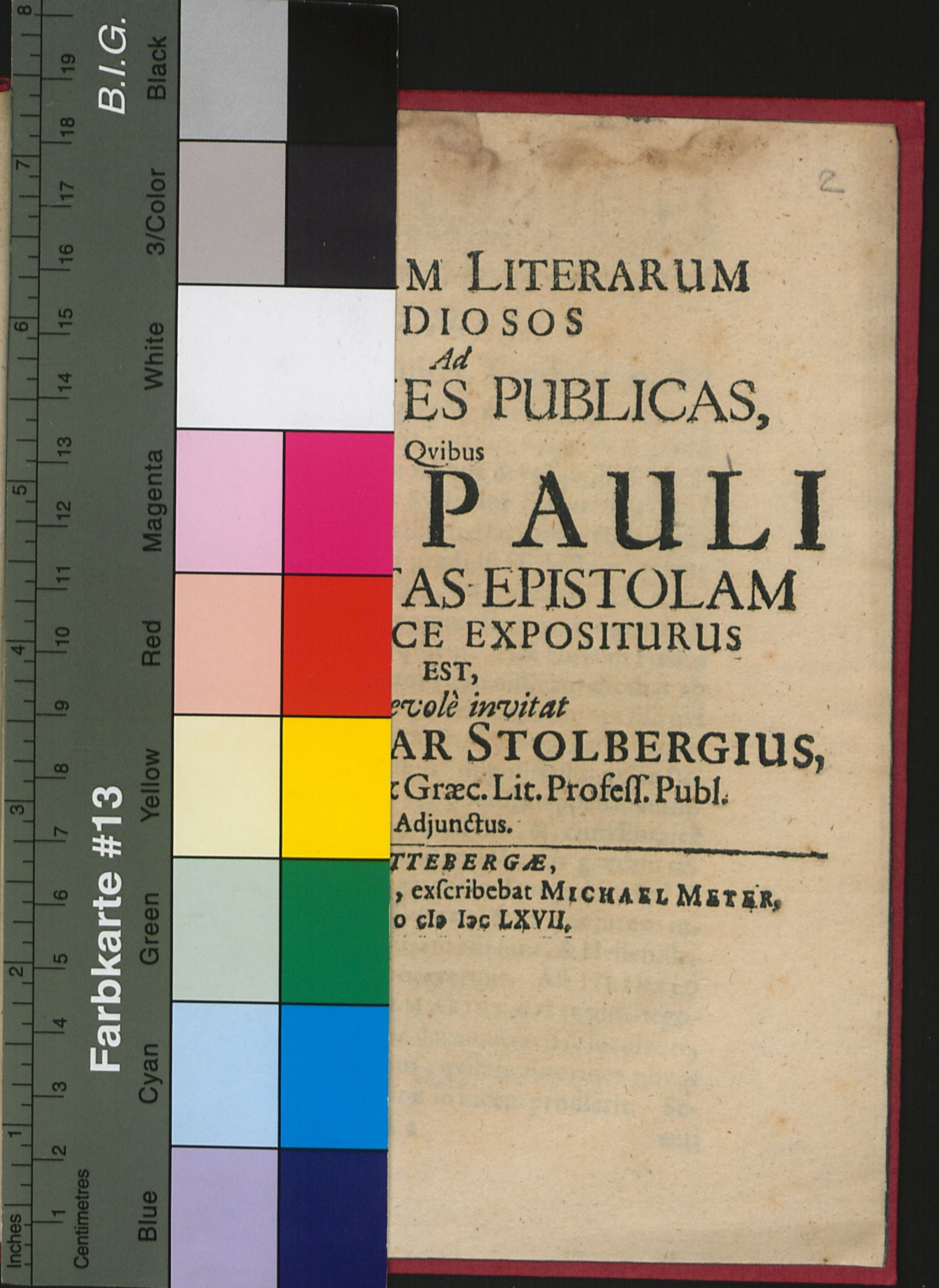
3

WONA

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

2

M LITERARUM
 DIOSOS
Ad
 ES PUBLICAS,
Quibus
PAULI
 AS EPISTOLAM
 CE EXPOSITURUS
 EST,
evolè invitat
AR STOLBERGIUS,
 Græc. Lit. Profess. Publ.
 Adjunctus.

STOLBERGÆ,
 exscribat MICHAEL METER,
 o clø Ioc LXVII.

Inches
Centimetres